The Greek Review of Social Research

Vol 19 (1974)

19-20

Mihail Cernea, Monographic research of rural communities in Romanian sociology

Γρηγόριος Γκιζέλης

doi: [10.12681/grsr.308](https://doi.org/10.12681/grsr.308)

Copyright © 1974, Γρηγόριος Γκιζέλης

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

To cite this article:

Γκιζέλης Γ. (1974). Mihail Cernea, Monographic research of rural communities in Romanian sociology. *The Greek Review of Social Research*, 19, 148–149. <https://doi.org/10.12681/grsr.308>

λιστα τὴν ἐλαχίστην νύξιν περὶ τοῦ ἔθνικισμοῦ τὸν Ziya Gokalp καὶ Atatürk) δὲν ἀποδίδει τὴν πραγματικὴν εἰκόνα τῆς καταστάσεως.

Ὁ δόκτωρ Ρίζα Νούρ καὶ ὁ Ἀτάζ, ποὺ μνημονεύει ὁ κ. Τερλέξης ὡς προσωπικότητες αἱ ὁποῖαι ἔχαιρον «γενικῆς φήμης καὶ ἐκτίμησες», ἦσαν γνωστοὶ ἀντικεμαλικοί ποὺ ἔτρεφαν μίσος πρὸς τὸν Atatürk, εἰς μίαν χώραν εἰς τὴν ὁποία ἐκαλλιιεργεῖτο ἀκριβὴς ἡ λατρεία τοῦ Atatürk.

3) Δίδεται ἡ ἐσφαλμένη ἐντύπωση ὅτι ὁ τουρκισμὸς καὶ ὁ παντουρκισμὸς εἶναι κατ' ἀνάγκην φυλετικά καὶ ναζιστικά ἔθνικιστικά κινήματα, ἐνῶ προϋπῆρχαν τὸν ναζισμόν καὶ δὲν ἦσαν ἀπαραίτητος σοβινιστικά.

4) Ἐντύπωση προκαλεῖ τὸ γεγονός ὅτι ὁ κ. Τερλέξης θεωρεῖ τὸ βιβλίον τοῦ Tekin Alp ὡς «ἐξιόλογον μελέτην». Ἡ «μελέτη» αὕτη εἶχε γραφῇ κατὰ τὸν Πρώτον Παγκόσμιον Πόλεμον ἀπὸ ἑνὸς Ἰσραηλινῆν ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Tekin Alp διὰ τοὺς προπαγανδιστικοὺς σκοποὺς τῶν Συμμάχων, οἱ ὁποῖοι τότε εὐρίσκοντο εἰς ἐμπόλεμον κατάστασιν μετὰ τὴν Τουρκίαν, στρεφτάς ὁμοῦ πάσης ἐπιστημονικῆς σοβαρότητος.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΙΤΣΙΚΗΣ

Καθηγητὴς τῆς Ἱστορίας Διεθνῶν Σχέσεων τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ottawa, Canada

*

Κωνσταντῖνος Α. Τσιλιγιάννη, *Δημόσιαι Σχέσεις καὶ Ἀνθρωπολογία*.

Πρόλογος ὑπὸ Γρηγορίου Π. Κασμάτη, Θεσσαλονίκη, 1973, σ. 189.

Αἱ Δημόσιαι Σχέσεις, παρ' ὅλων δι' εἰς ὁρίσμενα ἀμερικανικά ἰδιῶς πανεπιστήμια ἀποτελοῦν ἰδιαίτερον ἐπιστημονικὸν κλάδον, δὲν ἔχουν εἰσεῖτι φθάσει εἰς τὸ ἐπίπεδον τῆς ἐπιστημονικῆς αυτονομίας. Μέχρι στιγμῆς εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ στηρίζωνται ἐπὶ τὸν πορισμάτων τῶν κοινωνικῶν ἐπιστημῶν, ὡς καὶ ἐκείνων τῆς συμπεριφορᾶς. Ἐξ αὐτῶν, ἔχει συμβάλει εἰς τὴν θεμελίωσιν τῶν Δημόσιων Σχέσεων ὁ ἐπιστημονικὸς κλάδος ἡ Ἀνθρωπολογία κυρίως, ἡ ὁποία, ἔχουσα ὡς ἀντικείμενον μελέτης τὸ πολιτισμικὸν σύστημα (culture) τῶν ἀνθρώπων ὁμάδων, ἀποκαλύπτει τοὺς κανόνες συμπεριφορᾶς καὶ ἐπικοινωνίας τοὺς διέποντας μίαν ἀνθρώπινην κοινωνίαν. Ἡ γνώσις τῶν κανόνων αὐτῶν εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν ἐπιτυχὴ ἀσκη-

σιν τῶν Δημόσιων Σχέσεων.

Τὴν συμβολὴν αὐτὴν τῆς Ἀνθρωπολογίας ὁ συγγραφεὺς τοῦ παρόντος ἔργου ἐξαιρεῖ εἰς τρία μεγάλα κεφάλαια τοῦ βιβλίου του, ἐνῶ εἰς τὸ εἰσαγωγικὸν δίδει συνοπτικῶς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἀνθρωπολογίας πρὸς κατατοπισμὸν τὸν Ἑλλήνων ἀναγνωστῶν του, οἱ ὁποῖοι οὐδόλως ἡ ὀλίγον γινώσκον τὴν ἔννοιαν, τοὺς σκοποὺς καὶ τὰς μεθόδους ἐρεῦνης τῆς ἐπιστήμης αὐτῆς.

Ὁ συγγραφεὺς ὁμοῦ θίγει ἀπλῶς ὁρισμένους τομεῖς τῆς Ἀνθρωπολογίας τοὺς ὁποίους, κατὰ τὴν γνώμην του, πρέπει ἀπαραίτητως νὰ γινώσκον οἱ ἀσχολούμενοι μετὰ τὰς Δημόσιαι Σχέσεις, χωρὶς νὰ ὑπεισέρχεται εἰς λεπτομερὴ ἐξέτασιν αὐτῶν. Αὐτὴ ἡ τὴν τρόπον τινὰ ἐπιφανειακὴ ἐξέτασις τοῦ θέματος δύνανται νὰ δικαιολογήσῃ τὸν ἰσχυρισμὸν του ὅτι «οὐδεὶς δέκρινε μέχρι τοῦδε τὸ ἐνδεχόμενον μίαν συμβολὴν τῆς ἀνθρωπολογίας ἐπὶ τὸν Δημόσιων Σχέσεων» (σ. 20). Ὁ ἰσχυρισμὸς αὐτός, ἀντικειμενικῶς ἐξετάζομενος, εἶναι δυνατόν νὰ χαρακτηρισθῇ τοῦλάχιστον ὡς ὑπερβολικός, ἰδίως ἂν ληθῇ ὅτι ὅσον τὸ γεγονός ὅτι ὀνόματα ἐπιφανῶν ἀνθρωπολόγων ὡς τῶν Erving Goffman,¹ Edward Hall,² Ray Birdwhistell,³ ἀσχοληθέντων μετὰ τὰς δημόσιαι σχέσεις, ἔχουν παραλειφθῇ ἀπὸ τὴν βιβλιογραφίαν του.

Ἄν ὁμοῦ ἡ ἐπιφανειακὴ ἐξέτασις τοῦ θέματος δικαιολογῆται ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι τὸ βιβλίον ἀπευθύνεται πρὸς μὴ ἔχοντας ἐπαρκεῖς γνώσεις Ἀνθρωπολογίας, ἡ παρεστρεφθεὶς λαθὼν σχετικῶς μετὰ τὰ ὅρια καὶ τοὺς κλάδους τῆς ἐπιστήμης αὐτῆς εἶναι ἀδικαιολόγητος καὶ προκαλεῖ ὀχρυσιν εἰς τὸν ἀναγνώστην. Δειγματοληπτικῶς θὰ ἀναφερθῇ εἰς δύο σημεία:

Ἐνῶ εἰς τὴν σελίδα 18 ὁ συγγραφεὺς κατατάσσει μεταξὺ τῶν «νεοεὐκταίων» ἐπιστημῶν τὴν «πολιτιστικὴν ἀνθρωπολογίαν» (ὁ χαρακτηρισμὸς αὕτης ὡς νεοεὐκταίου δὲν εὐσταθεῖ), τὴν ψυχολογικὴν ἀνθρωπολογίαν, τὴν βιομηχανικὴν ἀνθρωπολογίαν, τὴν πολιτικὴν ἀνθρωπολογίαν, κτλ., εἰς τὴν σελίδα 28 θεωρεῖ τὴν ψυχολογικὴν, βιομηχανικὴν καὶ πολιτικὴν ἀνθρωπολογίαν ὡς κλάδους τῆς πολιτιστικῆς ἀνθρωπολογίας ὑπὸ τὴν σκέτην τῆς ὁποίας μάλιστα τοποθετεῖ καὶ τὴν ἀρχαιολογίαν, τὴν ἐθνολογίαν, τὴν ἐθνογραφίαν, τὴν γλωσσολογίαν καὶ τὰς κοινωνικάς καὶ ἀνθρωπιστικὰς ἐπιστήμας (!)

1. Erving Goffman, «The presentation of self in Everyday Life», New York: Doubleday, 1959.
Erving Goffman, «Behavior in Public Places», London: Collier-Macmillan Ltd, 1963.

Erving Goffman, «Strategic interaction», Oxford: Basil Blackwell, 1970.

Erving Goffman, «Relations in Public», New York: Basic Books, Inc., 1971.

2. Edward T. Hall, «The Silent Language», Greenwich, Conn.: Fawcett Publications, Inc., 1959.

Edward T. Hall, «The Hidden Dimension Garden City», N.Y.: Anchor Books, 1969.
3. Ray L. Birdwhistell, «Kinesics and Context», Philadelphia, University of Pennsylvania Press, 1970.

Εἰς τὴν σελίδα 87 σημειοῦται: «Μετὰ τὸν Franz Boas, ἡ συγκριτικὴ μέθοδος ἀναπροσανατολίζεται καὶ συνεχίζεται ἀπὸ τοὺς Sir James Frazer...». Ἐδῶ παρατηρεῖται ἓν εἶδος σχήματος πρὸς τοῦτον. Ἡ συγκριτικὴ μέθοδος, ἡ ὁποία εἶναι βασικὴ μέθοδος τῆς Ἀνθρωπολογίας, εἰς τὴν πρώτην τῆς μορφῆν ἐχρησιμοποιήθη ὑπὸ τῆς ἐξελικτικῆς σχολῆς ἡ ὁποία εἶναι ἄλλως γνωστὴ καὶ ὡς συγκριτικὴ σχολὴ τῆς Ἀνθρωπολογίας. Ὁ Sir James Frazer, ὡς ἠνέκων εἰς τὴν ἐξελικτικὴν σχολήν, οὐδόλως δύνανται νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἠκολούθησε τὸν Boas καθ' ὅσον ἡ ἐξελικτικὴ σχολὴ χρονολογικῶς προηγείται τῆς ἱστορικῆς σχολῆς τοῦ Boas.

Παρ' ὅλα τὰ σημαντικὰ λάθη τὰ ὁποῖα ἔχουν παρεστρεφθῇ, τὸ ἐν λόγω βιβλίον συντελεῖ ἀναμειψιβητικῶς εἰς τὴν ἀναπτύξιν τῶν Δημόσιων Σχέσεων εἰς τὴν χώραν μας, ἀφ' ἑνὸς μὲν δι' ἐμπλουτισμοῦ τῆς παγῆς βιβλιογραφίας εἰς τὸν τομέα αὐτὸν, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τῆς καταδείξεως τῆς σπουδαιότητος τῆς Ἀνθρωπολογίας διὰ τὰς Δημόσιαι Σχέσεις.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΓΚΙΖΕΛΗΣ, Ph. D.

Ἐπιστημονικὸς Συνεργάτης ΕΚΚΕ

*

Mihail Cernea, *Monographic Research of Rural Communities in Romanian Sociology*, Vienna: European Center for Documentation and Coordination of Research in Social Sciences, 1973, σ. 106.

Εἰς τὴν Ρουμανίαν, ἐπὶ δεκαετηρίδας, ὁ μόνος καλλιεργηθεὶς κλάδος τῆς Κοινωνιολογίας ἦτο ὁ τῆς ἀγροτικῆς. Τοῦτο ἀπεδόθη εἰς τὸ γεγονός ὅτι ἡ ρουμανικὴ οἰκονομία εἰς τὸ διάστημα αὐτὸ ἦτο κατὰ βάσιν ἀγροτικὴ. Τὸ θέμα αὐτὸ ἐξετάζει ὁ καθηγητὴς Cernea εἰς τὴν ἐργασίαν του αὐτήν, διακρίνον πέντε στάδια ἀναπτύξεως τῆς ρουμανικῆς ἐρεῖνης τῶν ἀγροτικῶν κοινωνιῶν, ἡ ὁποία ἦτο ἡ μόνη ἀκολουθηθεῖσα μέθοδος ἐρεῖνης.

Ὁ συγγραφεὺς χρησιμοποιεῖ τὸν ὅρον μονογραφίαν μετὰ τὴν ἔννοιαν τῆς μελέτης ἐνὸς χωρίου ἡ μίαις μεγαλύτερας περιοχῆς, καλυπτομένης ὁλόκληρην τὴν ἀγροτικὴν κοινότητα ὡς κοινωνικὴν μονάδα.

Τὰ κύρια χαρακτηριστικά τῆς ρουμανικῆς ἀγροτικῆς Κοινωνιολογίας εἶναι: 1) ἡ ἐμφασίς εἰς τὴν ἐπιτόπιον ἐρεῖναν, 2) ἡ χρησιμοποίησις διεπιστημονικῆς ὁμάδος ἐρεῖνης. Ἀμφότερα ἔχουν θεωρηθῇ ὡς προσφορά τῆς ρουμανικῆς Κοινωνιολογίας εἰς τὴν κοινωνιολογικὴν ἐπιστήμην ἐν γένει.

Ἐκαστον στάδιον ἀναπτύξεως παρουσιάζει ἰδιαίτερα χαρακτηριστικά:

Τὸ πρῶτον στάδιον μονογραφικῆς ἐρεῖνης καλύπτει τὸ διάστημα 1860-1900. Ὁ σκοπὸς τῆς ἐρεῖνης κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν ἦτο ἡ λεπτομερὴς ἐξέτασις τῆς

καταστάσεως της γεωργίας και του αγροτικού πληθυσμού, εις ώρισμένας περιόδους.

Το δεύτερον στάδιον, το όποιον καλύπτει το πρώτον τέταρτον του είκοστου αιώνας, έχει ως κύριον χαρακτηριστικόν την στροφήν της μονογραφικής έρευνής από την μεγάλην διοικητικήν περιοχήν εις τόν χώρον του χωρίου. Βασικόν στοιχείον της περιόδου επίσης είναι ή συμπλήρωσις της κοινωνικο-οικονομικής μελέτης με την έθνογραφικήν εξέτασιν του χωρίου, ή όποια χαρακτηρίζεται από την λεπτομερή περιγραφήν του λαογραφικού ύλικου.

Η τρίτη περίοδος, ή όποια καλύπτει το διάστημα 1925-1935, είναι γνωστή εις την ιστορίαν της Κοινωνιολογίας ως περίοδος της κοινωνιολογικής σχολής του Βουκουρεστίου ή της μονογραφικής σχολής. Ο κύριος εκπρόσωπος της σχολής αυτής, Dimitrie Gusti, διεπίετο υπό της ιδέας ότι ή κοινωνιολογική έρευνα έπρεπε να καλύψη το σύνολον των κοινωνικών χωρίων. Τουτό θα ώδήγει εις την δημιουργίαν ρουμανικής Κοινωνιολογίας, διά της μεθόδου της συγκρίσεως τών αποτελεσμάτων τών επί μέρους έρευνών.

Το τέταρτον στάδιον, 1935-1945, χαρακτηρίζεται από μίαν ποικιλήν διαφοροποίησιν της μονογραφικής έρευνής της προηγούμενης περιόδου. Άντι της πλήρους και λεπτομερούς έρευνής μιάς κοινότητας έν τώ συνόλω της, έμφασιν έδωθη εις την πολυπλευρον εξέτασιν ενός προβλήματος. Άκόμη και ή λαογραφική έρευνα μιάς κοινότητας δεν είχε τών χαρακτηριστή της είκη και ές έτυχε συλλογής οιοδήποτε ύλικου, αλλά της μελέτης ενός συγκεκριμένου λαογραφικού προβλήματος. Ο νέος τρόπος έρευνής επέτρεψε την ευχερεστέραν χρησιμοποίησιν της συγκριτικής μεθόδου.

Το πέμπτον στάδιον, το όποιον ήρτισε μετά το πέρας του δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου, φθάνει μέχρι της σήμερον. Η άλλαγή του καθεστώτος επέδρασε και επί της ρουμανικής Κοινωνιολογίας, ή όποια έπαυσε να διδάσκεται ως αυτόνομος έπιστήμη εις το Πανεπιστήμιον μέχρι του 1965. Άξίζει να σημειωθεί έδω, ότι ένθ εις την Ρουμανίαν το κομμουνιστικόν καθεστώς καθήργνησεν επί σειράν έτών την διδασκαλίαν της Κοινωνιολογίας εις το Πανεπιστήμιον έπειδή αυτή έθωροήθη ότι έξυπνέρεται τά συμφέροντα του βασιλικού καθεστώτος, εις την Ελλάδα ή Κοινωνιολογία δεν έχει κατορθώσει ακόμη να άποκτήση ακαδημαϊκήν αυτότελειαν έπειδή έχει κακώς ταυτισθή με τάς μαρξιστικές θεωρίας.

Έν πάση περιπτώσει ή κατάρτις της Κοινωνιολογίας από το ρουμανικόν Πανεπιστήμιον είχαν ως αποτέλεσμα και την μείωσιν του αριθμού τών κοινωνιολογικών έρευνών. Ο δέ χώρος αυτής εκάλυφθη κυρίως από έθνογραφικά και άνθρωπολογικά έρεύνας.

Η έφαρμογή νέων πολιτικο-οικονομικών συστημάτων εις την ρουμανικήν κοι-

νωνίαν επέφερε την μεταβολήν της δομής του ρουμανικού χωρίου, ή όποια είχαν ως συνέπεια άφ' ενός μεν την άλλαγήν του χαρακτήρος τών μονογραφικών μελετών, άφ' έτέρου δέ την άνάπτυξιν και άλλων κλάδων της Κοινωνιολογίας εκτός της άγροτικής.

Η εισαγωγή καθαρώς κοινωνιολογικών μεθόδων, όπως τά έρωτηματολόγια, surveys, κλπ., εις την κοινωνιολογικήν έρευναν, έβοήθησεν εις την διαφοροποίησιν αυτής από την έθνογραφικήν έρευναν με την όποιαν εις την Ρουμανίαν συνεβάδιζον από τών περασμένων αιώνα. Κοινόν όμως σημείον τών νέων έθνογραφικών και κοινωνιολογικών μεθόδων και θεωριών είναι ή παραδοχή του συνθέτου χαρακτήρος τών κοινωνιών, άγροτικών και αστικών. Η βασική διαφορά μεταξύ Έθνογραφίας και Κοινωνιολογίας έγκειται εις το ότι οι μεν έθνογράφοι εξάγουν τάς πολιτιστικές, ένθ οι κοινωνιολόγοι τάς κοινωνικάς μεταβλητάς.

Θά ήδυνάτο τις να δεχθή ότι ο μη σαφής διαχωρισμός τών κοινωνιολογικών εργασιών από τάς άνθρωπολογικάς είναι μειονέκτημα εις την κατά τά άλλα αξιόλογον εργασίαν του καθηγητού Cernea. Θά πρέπει όμως να σημειωθεί ως έλαφρυντικόν ότι αυτή αυτή ή φύσις του χώρου έρευνής καθιστά τόν διαχωρισμόν δύσκολον. Ώς γνωστόν αι άγροτικά περαιοί, κυρίως αι ευρωπαϊκά, έχουν αποτελέσει αντικείμενον έπιστοπών έρευνής τών κοινωνικών κυρίως άνθρωπολόγων και άλλωτερον τών κοινωνιολόγων, και έπομένως, αι μέθοδοι αι όποιας έχρησιμοποιήσαν και υπό τών άγροτικών κοινωνιολόγων είναι κατά βάση άνθρωπολογικά.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΓΚΙΖΕΛΗΣ, Ph. D.
'Επιστημονικός Συνεργάτης ΕΚΚΕ

*

America's Army in Crisis: A Study in Civil-Military Relations, by William L. Hauser, Lieutenant Colonel, US Army. Baltimore and London: The Johns Hopkins University Press, 1973. 242 pp. \$8.50.

This is an insightful book about the US army's current difficulties and the actions the army is taking in adapting to a rapidly changing society. The author, a West Point graduate and Lt. Colonel of the US Army, was one of those who are periodically selected to do research and writing on a national security topic at a civilian university. The present volume is the product of that effort.

The book is divided into three parts and 12 chapters. In the first part, «Armies in Transition» the author analyses the experiences and problems of the armies of Germany since World War II, France

after Algeria, and Britain at «the end of the empire». While the author argues that each case study is unique in its socio-political and historical milieu, he finds three broad issues— isolation, recruitment, and professionalism—common to all four including the US army's present crisis.

These three issues become his major focus of analysis of the US army in his subsequent two parts. Put somewhat differently, his first part is a classic case study approach in which he tries to extrapolate certain didactic lessons from those Western European armies with similar structures and difficulties as the US army but in different sociopolitical and historical periods.

Part II «The US Army in Transition» contains the major thrust of his book. The author examines the chronology of events leading to what he refers to as America's Army in Crisis. More concretely, he analyzes the problems i. e., drugs, racial conflict, dissent, discipline, justice confronting the US army and the steps the army has taken or is in the process of taking to deal with them. The author in a dispassionate yet intellectual and honest way marshals some evidence and suggests that there is a disjuncture between the army and American society which has brought about this crisis. This crisis, however, the author argues, is not only the army's own making. In a more general way the problem lies in the discrepancy between the life styles and values of a basically hedonistic / pleasure seeking youth and the authoritarian and hierarchical structure of army life. More specifically, the author sees a «spillover effect» / an intrusion of social ills creeping into the army from society.

The army's inexperience and slowness in recognizing and dealing with these problems has also contributed, the author contends, to the present crisis. That this crisis was further aggravated by the Vietnam issue and the army's own share of internal problems and allegations of corruption, war crimes, and careerism committed by the unprofessional behavior of some of its officers and NCO is obvious. In particular the latter the author believes created in the public's mind a crisis in «confidence» and «ambivalence» about the army's effectiveness and professional integrity. Furthermore, the end of the draft and the implementation of an all-volunteer concept in the army at a time of a post-Vietnam disenchantment and the youth's rebellion against an unpopular war made the problem of recruiting more problematic. This problem according to the author threatens both the mission and effectiveness of the US army.

Up to this point the author tries to be objective and dispassionate in his analysis and discussion of the issues and